

XIII. Työnvälitystoimiston johtokunta.

Kysymyksen kunnallisista työnvälitystoimistoista maassamme herätti Toimiston synty. ensi kerran ent. Senaattori Leo Mechelin v. 1896 tekemällä asiasta ehdotuksen Helsingin kaupungin valtuustossa komitean asettamisesta harkitsemaan erinäisiä, työväen tilan parantamista koskevia ehdotuksia. Vuoden 1897 alussa antamassaan mietinnössä ehdotti mainittu komitea, että olisi perustettava kunnan valvonnan alaisena toimiva työnvälitystoimisto, jonka tehtävänä olisi koettaa järjestää ja tasoittaa työn kysynnän ja tarjonnan suhdetta sekä tietoja lähettämällä työmarkkinoista Helsingissä ehkäistä liikojen työnhakijain tulvaamista tänne. Tämä ehdotus kumminkin sillä kertaa raukesi usealla taholla lausuttujen epäilysten vuoksi.

Vuoden 1902 alussa tehtiin ehdotus Helsingin kaupungin valtuustossa varsinaisen kunnan kustantaman työnvälitystoimiston perustamisesta Helsinkiin. Tämä ehdotus lykättiin Työväenasiain lautakunnan harkittavaksi. Kannattaen mainittua ehdotusta lautakunta maaliskuussa 1902 antamassaan mietinnössä piti sen ohella välttämättömänä että kunnallisia, samalla tavalla järjestettyjä toimistoja perustettaisiin useampiin, varsinkin sellaisiin kaupunkeihin, joissa on runsaammin teollisuuslaitoksia, että työvoiman tarpeen ja työkysynnän järjestely kävisi laajemmalla alalla mahdolliseksi ja toimistot siten paremmin tulisivat hyödyttämään sekä työnpuutteessa olevia että työvoiman tarvitsijoita. Aikeen toteuttamiseksi kehotti lautakunta Helsingin kaupungin valtuuston pyytämään Kotkan, Oulun, Porin, Tampereen, Turun, Vaasan ja Viipurin kaupungin valtuustoja Helsingin valtuuston kanssa valitsemaan kukin jäsenen komiteaan, joka harkitsisi työnvälitystoimisto-kysymystä siinä tarkoituksessa, että kunnallisia toimistoja perustettaisiin samoihin aikoihin mainituissa kaupungeissa. Valtuusto hyväksyi lautakunnan tekemän ehdotuksen ja pyysi mainittujen kaupunkien valtuusmiehiä valitsemaan jäseniä sanottuun komiteaan. Muut, paitsi Porin kaupungin valtuusto, suostuivat Helsingin valtuusmiesten ehdotukseen. Komiteaan tulivat kuulumaan tohtori S. Ingman Helsingistä, opettaja J. Oivanen Kotkasta, t:ri J. A. Lyly Viipurista, insinööri J. E. Salin Vaasasta ja insinööri G. A. Vestersträhle Oulusta. Komitea

kokoontui Helsingissä viime vuoden tammikuussa ja laati asiasta laajahkon mietinnön, joka sisältää selonteon kunnallisen työnvälityksen järjestämisestä ulkomailla sekä meidän oloihimme sovitetun suunnitelman työnvälitystoimistojen järjestämistä varten Suomen kaupunkiin. Tämä suunnitelma käsittää malliohjesäännöt toimistoille ja välitystoimessa tarvittavain työnhakijain sisäänkirjoituskorttien, työosoituskorttien sekä työn- ja työvoiman hakemuslankettien kaavat ja ehdotuksen eri toimistojen keskinäisestä yhteistoiminnasta.

Jo ennen mainitun komitean kokoontumista eli joulukuun alussa v. 1902 teki tri S. Ingman kaupungin valtuustossa ehdotuksen väliaikaisen kunnan työnvälitystoimiston perustamisesta Helsinkiin v. 1903 alusta yhdeksi vuodeksi eteenpäin. Tämän ehdotuksen, jonka oli aiheuttanut talveksi 1903 työväkeä uhkaava työnpuute, vaan jonka tarkoitus oli samalla kerätä kokemusta työnvälitystoimiston toiminnasta ja vaikutuksesta meillä, valtuusmiehet kokouksessaan joulukuun 9 p:nä 1902 hyväksyivät myöntäen toimiston kustannuksiin 6,500 markan suuruisen määrärahan sekä vapaan, kahden huoneen suuruisen huoneuston sen käytettäväksi. Samalla kertaa valitsivat valtuusmiehet laitokselle kolmimiehisin hallinnon.

Toimiston kuntoonpano suoritettiin mitä suurimmalla kiiruulla. Mistään laajaperäisimmistä esitöistä, sellaisista kuin esim. Kööpenhaminassa, jossa ei vähempää kuin kolme miestä teki tutkimusmatkoja perehtyäkseen ulkomaitten työnvälitystoimistojen toimintaan, ei voinut tulla puhuttakaan. Se järjestettiin pääasiassa Kristiaanin ja Kööpenhaminan toimistojen järjestelmän mukaan, mikäli niitä koskeva kirjallisuus ja toimiston johtajan tilapäinen käynti Kööpenhaminan toimistossa saattoi olla ohjeena. Järjestettäessä ei luonnollisesti koetettukaan pyrkiä vanhempain, suuremmissa oloissa toimivain laitosten tasalle; pidettiin vaan pääasiana, että toimisto mitä vähimmillä kustannuksilla saataisiin pikaisesti sellaiseen kuntoon, että se voi tehtävänsä suorittaa. Se avattiin tammikuun 12 p:nä.

Hallintoneu-
vosto.

Hallintoneuvosto, jonka valitsivat kaupunginvaltuusmiehet, on ollut kokoonpantu samojen perusteitten mukaan kuin ulkomailla on tavallista, siten että siinä ovat edustettuina työnantajat ja työntekijät ja puheenjohtaja näitten piirien ulkopuolelta. Siihen kuuluivat tohtori Santeri Ingman, puheenjohtajana, tehtailija A. A. Nyman, työnantajain ja kirvesmies M. Hälleberg, työntekijäin edustajana. Hallintoneuvosto kokoontui vuoden kuluessa kaikkiaan kahdeksan kertaa. Kokouksissa on käsitelty, paitsi toimiston järjestämistä koskevia asioita, kuten ohje- ja järjestys-sääntöjen, sisäänkirjoitus- ja työosoituskorttien, työhakemuskaavojen ja

kuukausikertomusten laatimista, myöskin työttömyyden lieventämistä koskevia kysymyksiä. Viimemainitussa suhteessa Hallintoneuvoston toimet tarkoittivat etupäässä toimiston tunnetuksi tekemistä työnantajille sanomalehtien ja erityisten ilmoituskorttien avulla. Kun syyskesällä kaupunkiin rakennustöihin kesäksi tullutta työväkeä oli täällä runsaasti, joka, jos se olisi tänne jäänyt, olisi lisännyt talven aikana tavallista työttömäin lukua ja siten aiheuttanut mahdollisesti kunnalle rasituksia, kääntyi Hallintoneuvosto kirjelmällä rakennusmestariklubin puoleen kehottamalla rakennustöitten teettäjiä vähentäessään työväkeään ensikädessä erottamaan maaseutulaisia, että ne aikanaan siirtyisivät kotiseuduilleen. Ehdotuksen rakennusmestariklubi kokouksessaan hyväksyi ja sitä syksyn kuluessa rakennustöitten johtajat käytännössä toteuttivat. Samaan aikaan toimitettiin asiasta kehoitus sanomalehtiin maaseudulta tulleelle työvälle, että se ajoissa siirtyisi kotiseuduilleen ennenkuin kesällä mahdollisesti tehtyjen säästöjen huvettua se kävisi vaikeaksi. Minkälainen seuraus näistä toimenpiteistä oli, on vaikea sanoa, mutta lienevät ne jotain vaikuttaneet; siihen viittaa ainakin se seikka, että maalla kirjoilla olevia rakennustyöläisiä ei käynyt toimistossa työnhaussa kolmena viimeisenä kuukautena kuin muutamia.

Kaupungin valtuuston antaman määräyksen mukaisesti teki Hallintoneuvosto syyskuussa ehdotuksen valtuustolle toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle, johon ehdotukseen, paitsi sääntö- ja menoarvio-ehdotusta, oli liitetty summittainen tilasto toimiston toiminnasta 9 ensimmäisenä kuukautena. Kokouksessaan viime vuoden joulukuun 1 p:nä päätti kaupungin valtuusto jatkaa toimistoa neljä vuotta eteenpäin. Samalla hyväksyttiin sille hallintoneuvoston valmistama menoarvio ja sääntöehdotus, jota viimemainittua laadittaessa Hallintoneuvosto oli ottanut huomioon takäläisten työväenyhdistysten ja Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen toivomuksia, joita niiltä oli erityisillä kirjelmillä pyydetty.

Kun maassamme on jo perustettu muutamia kunnallisia työnvälitystoimistoja ja toisia parhaallaan puhataan, lienee paikallaan ottaa tässä puheeksi eräitä toimiston hoidon sisäistä järjestystä koskevia seikkoja, että meillä aikanaan useissa toimistoissa saavutetun kokemuksen perusteella päästäisiin yhdenmukaiseen, käytännöllisimpään järjestelmään.

Ensimmäinen toimintavuosi on yllämainitussakin suhteessa ollut koikelevaa. Mallina ovat tosin olleet samanlaiset laitokset Kööpenhaminassa, Kristiaaniassa ja Gööteporissa, mutta kuitenkin on ollut pakko useissa seikoissa tehdä poikkeuksia, osiksi meikäläisten olojen vaatimusten vuoksi

Toimiston sisäisen järjestyksen.

osiksi siitä syystä, että mainittujenkin toimistojen järjestyksessä on monissa kohdin noudatettu erilaisia perusteita. Niinpä ei täällä voitu työnhakijain ryhmityksessä noudattaa minkään toimiston kaavoja, sillä se oli vähitellen kehitettävä sen mukaan kuin työnhakijoita eri aloilta toimiston puoleen kääntyi. Siitä seurasi, että hakijain lisääntyessä oli tuo ryhmitys vuoden kuluessa useita kertoja uusittava. Tilastoaineiksien kokoamisessa pitäisi, mikäli mahdollista, noudattaa yhdenmukaisuutta maan virallisen teollisuustilaston kanssa, että niitä saattaisi tarvittaessa toistensa yhteydessä käsitellä. Toimiston tarkoituksena pidetään näet kaikkialla paikanvälitystoimen ohella tilaston kokoomista työn ja työvoiman tarjonnan ja kysynnästä sekä muista työnhakijoita koskevista seikoista. Tämän takia käy kunnallisen toimiston työ monimutkaisemmaksi, kuin yksityisissä paikanvälityskonttooreissa, mutta tuollainen tilasto, jos se voi kehittyä tarpeellisen laajaksi ja monipuoliseksi, voi olla yhteiskunnalle tärkeäarvoinen. Toimiston kirjanpito on sen vuoksi järjestettävä silmälläpitäen sekä tilastollisen aineksen kokoamista, että välitystyön käytännöllistä tarvetta. Helposti hoidettavaa ja tilastollisia tarpeita tyydyttävää järjestelmää ei olekaan ollut aivan helppo keksiä, ja — kuten sanottu — on eri toimistoissa tilasto-ainesten hoitaminen eri tavalla järjestetty.

Täkäläisen toimiston järjestys on nykyään pääpiirteissään seuraava. Työnhakijat ovat — kuten tuonempana olevista tilastotauluista näkyy — järjestetyt 17 ammattiryhmään mies-osastolla ja 13 nais-osastolla, joissa useimmissa ryhmissä on vielä useita ala-osastoja. Tämä ryhmitys kuitenkin aikaa myöden yhä täydentyy. Kukin työnhakija kirjoitetaan siihen ammattiryhmään, johon hän on parhaiten perehtynyt, ellei hän nimenomaan ilmoita hakevansa työtä jossain toisessa ammatissa, johon hänet silloin kirjoitetaan. Työnhakija sisäänkirjoitetaan vaan yhden kerran vuodessa, mutta työhakemus on voimassa ainoastaan yhden kuukauden ellei sitä uudisteta. Ellei työnhakija ole kuukauden kuluessa käynyt hakemustaan uudistamassa, siirretään hänen hakemuksensa työnhakijain joukosta. Samoin menetellään hakemuksen kanssa silloin, kun työnhakija lähetetään työhön tahi jos hän on itse saanut toimen ja siitä ilmoittanut. Kun hän työn loputtua tulee uudestaan työtä hakemaan, merkitään hänen vanhaan hakemukseensa uudistus ja siirretään työnhakijain joukkoon. Tilastoa laadittaessa on laskettava kussakin kuukaudessa ilmoittautuneet uudet hakijat ja uudistetut hakemukset, joitten yhteenlaskettu luku ilmaisee työnhakijain paljouden kunakin vuoden aikana. Tämä työhakemusten alinomainen siirteleminen ja uudistusten siihen merkitseminen sekä

niitten järjestyksessään pitäminen antaa verrattain paljon työtä, varsinkin työttömyyden aikana, mutta sitä ei voine mitenkään välttää. — Gööteporin toimistossa on menettely muutoin samanlainen, mutta työhakemukset pidetään hyllyissä työnhakijain nimien mukaan aakkosjärjestyksessä eikä ammattien mukaan järjestettyinä. Tuo järjestelmä on työhakemuksia uudistaessa jossain määrin parempi, sillä ammattijärjestyksessä säilyttäessä saattaa joku väärin merkitty järjestys- tai ryhmä-numero vaikeuttaa hakemuspaperin löytämistä, mutta Gööteporin järjestelmällä on se vika, että toimisto ei voi koskaan helposti nähdä, kuinka paljon sillä kulloinkin on hakijoita kussakin ammatissa, muutoin kuin pitämällä erityistä kirjaa, ammattilaisten luetteloa, johon joka päivä viedään päivärapportit. Usein on kuitenkin tarpeen työnantajille heti telefoonikeskustelussa vastata, montako työntekijää siinä ammatissa on saatavana, Ammattilaisten luettelosta saattaa kyllä joka ilta antaa vastauksen, mutta tuohon luetteloon kaikkien vaihdosten merkitseminen vie paljon aikaa, eikä sen avulla voi koskaan antaa yksityistietoja työnhakijoista muutoin kuin hakemalla yksityiset työhakemukset, mikä on hankalaa. Päivärapporttien laatimista varten täytyy toimiston, tuntia aikasemmin toimiston sulkemista, lakkauttaa toimintansa, eikä johtaja ehdi ollenkaan ottamaan osaa työnhakijain vastaanottamiseen. — Kööpenhaminassa taas työhakemukset pidetään 100 suuruisissa lehtiöissä siksi, kun työnhakija ollaan tilaisuudessa työhön lähettämään tai hakemus käy vanhaksi, jolloin hakemusliput siirretään erityisiin lippaisiin, eikä niitä enää käytetä muutoin kuin tilastoaineksena. Jokainen työnhakija sisäänkirjoitetaan uudestaan aina, kun hän tulee työttömäksi jouduttuaan työtä hakemaan tai mitättömäksi käynyttä hakemustaan uudistamaan. Tällä tavoin työnhakijain luku merkitsee vain työhakemusten lukua ja siten on vertailu työntarjonnan ja kysynnän välillä helppo, mutta hakijoita koskevan henkilötalaston, esim. perhe- ja sivistyssuhteita koskevan tilaston laatimisessa vie järjestelmä harhaan, sillä silloin voivat samat työnhakijat ja perheenjäsenet tulla monta kertaa tilastoon merkityksi. Kristiaanin työnvälitystoimiston vuosikertomuksissa on työnvälitystä koskevassa tilastossa työhakemusten luku yhtä suuri kuin henkilötalastossa työnhakijain luku. Sitä laatiessa on siten joko uudistetut työhakemukset jätetyt huomioon ottamatta tai ovat uudistettaessa työnhakijat merkityt aina uusiksi työnhakijoiksi. Edellisessä tapauksessa olisi työttömäin luku eri kuukausina todellisuutta pienempi, jälkimmäisessä tapauksessa taas henkilötalasto osoittaisi liian suurta lukua.

Tämän vaaran välttämiseksi on tässä tehty eroa työhakemusten lu-

vun — joka sisältää sekä uudet että vanhat hakijat — ja vuodenkuluessa toimistoa käyttäneitten eri henkilöitten luvun välillä, mikä näkyy tuonempana olevista tilastotauluista.

Työttömyys Hel-
singissä.

Työttömyys, joka talven aikana varsinkin rakennusammattilaisille on tavallisesti palaava ilmiö, tuli talvella 1903 jotenkin huutavaksi, joka vaati kunnan ryhtymään erityisiin avustustoimiin. Toimistoon olikin heti sen avattua työnhakijain tulva niin suuri, että parin kuukauden aikana ne eivät huoneustoon mahtuneet. Tammikuussa kirjoitettiin toimiston kirjoihin 575 mies- ja 91 naispuolista työnhakijaa. Helmikuussa kasvoi työnhakijain luku 661 mies-osastolla ja 105 naisosastolla. Korkeimmilleen nousi työnhakijain luku maaliskuulla, jolloin oli työttömiä toimiston kirjoissa 833 miestä ja 82 naista. Helmikuussa tarjottiin toimiston välityksellä rajattomalle määrälle metsänhakkuutyötä Mikkelin seuduilla. Palkkaehdot olivat kuitenkin sellaiset, että työnhakijat selittivät siitä saatavilla ansioilla tuskin voivan elää, vielä vähemmin kustantaa matkoja työpaikoille. Paitsi matkarahojen puutetta, esti useaa tvönhakijaa vielä perhesuhteet lähtemästä maaseuduille töihin, vaikka olisi hyväksyttävätkin ehdot olleet tarjolla. Helsingin lähistölle eräisiin kartanoihin tilattiin pienempi määrä väkeä, ja 1:50 p. päiväpalkalla olisi niitä ollut saatavissa suuret määrät. Metsänhakkuutöihin saatiin niin'ikään lähelle Helsinkiä sijoitetuksi helmikuussa 43 työmiestä. Tammi- helmi- ja maaliskuulla lähetti toimisto maaseuduille työhön 81 miestä. Kun sitte helmikuussa työttömät kääntyivät eritahoille pyytämään työtä ja avustusta, ja kun kaupungin valtuusto maaliskuussa päätti antaa rajattomassa määrässä sepelinhakkuuta korotetulla työpalkalla, 4 mk m³, ja muitakin hätäaputoita järjestettiin, saivat puutteessa olevat työansiota. Tämän lisäksi myönsi valtuusto 30,000 mk jaettavaksi pienemmissä erissä lainoina suurimmassa puutteessa oleville työläisille. Näitten toimenpiteitten kautta työttömyyden synnyttämä puute tuli rajoitetuksi, ja uhkaava hätä hädetyksi. Maaliskuun lopulla ja huhtikuussa ei enää työväki ollut halukasta eikä siis pakotettu lähtemään maaseudulle töihin, vaikka metsänhakkuutöitä oli pienemmälle määrälle 2:50— 3 mk päiväansiolta tarjolla.

Tammikuussa ja suurin osa helmikuussakin sisäänkirjoitetuista työnhakijoista ilmoittivat olleensa työttöminä jotkut lokakuusta, suurin osa marraskuusta tai joulukuun alkupuolelta alkain, joten työttömyys ajan saattaa arvioida kestäneen 3 1/2 kuukautta. Kuitenkin on huomattava, että työnhakijat silloin tällöin työttömyydenkin aikana tietävästi saivat lyhempiaikaisia töitä lumenluonnissa y. m. tilapäisissä toimissa. Ammatti-

työtä kirvesmiehille, muurareille, pannusepille ja viilaajille, joita oli, kuten taulusta II näkyy, runsaat määrät talvikuukausina työttöminä, ei ollut saatavissa, joten nekin menivät maaliskuussa kaupungin hätä-aputöihin.

Kuten tuonempana olevat toimiston välitystointa selittävät tilastotaulut osoittavat, voinee toimiston koevuoden liikettä pitää varsin tyydyttävänä. Työnhakijat ovat olosuhteisiin nähden sangen runsaslukuisesti toimistoa käyttäneet, mikä osoittaa, että he pitävät sitä itselleen hyödyllisenä laitoksena. Työnantajat eivät ole suhteellisesti yhtä suuressa määrin toimiston puoleen kääntyneet työvoimaa tarvitessaan. Tämä johtuu osaksi siitä, että työväki vielä vanhaan tapaan kiertelee työmaalta työmaalle työnkysynnässä ja kun sitä koko vuoden on ollut kaupungissa runsaasti tarjolla, niin ei työnantajan ole ollut tarvis hakea työvoimaa porttiaan kauempaa. Keski kaupungilla olevat ja yleisimmin tunnetut työpaikat eivät ole sen vuoksi suuremmassa määrin toimiston välitystä tarvinneet. Toimistosta ovat hakeneet työvoimaa etupäässä kaupungin laitamilla olevat työlaitokset ja pienemmät liikkeet, joista useimmat ovat säännöllisesti toimistoa käyttäneet.

Toimiston liikenne.

Suurena haittana on ollut se seikka, kun toimistosta, kun se avattiin työnpuutteen aikana, yleisö sai sen käsityksen, että se on vaan hätä-apulaitos, jossa työtä toimitetaan vaan hädänalaiselle työväelle. Työnantajat pelkäsivät saavansa puolikuntoista väkeä, eivätkä sen vuoksi uskaltaneet kääntyä varsinkaan taitavampaa ammattiväkeä hakemaan. Tätä käsitystä on toimisto sanomalehtiin pannuilla tiedonannoilla, ilmoituksilla ja erityisiä kortteja jakamalla koettanut yleisöstä poistaa, vaikkei se siinä täydelleen ole onnistunut. Naisosastolle on toimistohuoneuston ahtaus tehnyt suuresti haittaa. Naispuoliset työnhakijat ja varsinkin työnantajat ovat sinne vaivoin voineet tulla, sillä usein on toimiston etuhuone ollut niin täynnä miespuolisia työnhakijoita, että vaan tunkeutumalla on voinut päästä toimitushuoneeseen. Kuitenkin on havaittavissa, että työnantajain luottamus toimistoa kohtaan on vuoden kuluessa ollut kasvamassa. Useihin tärkeimpiinkin toimiin on toimistosta viimeaikoina ruvettu väkeä kysymään.

On luonnollista, että toimistolla on melkoisia vaikeuksia voitettavana onnistuakseen tehtävässään. Työnhakijain lukumäärä on siksi suuri, ettei ole helppo oppia tuntemaan kelvollista ja kelvotonta väkeä toisistaan. Ja ellei toimisto pysty arvostelevaan, millainen työnhakija mihinkin toimeen soveltuu, niin se pian karkoittaa luotaan kaikki työvoimanhakijat ja vieläpä kelvolliset työnhakijatkin.

Kuten työnvälitystilastosta näkyy, on toimistosta hakenut työtä vuoden kuluessa 4,022 eri henkilöä, 3,144 miestä ja 878 naista. Työhakemuksista on vuoden kuluessa uudistettu 2,349 mies-osastolla ja 306 naisosastolla, joten työhakemusten yhteenlaskettu luku tekee 6,677. Työpaikkoja on välitetty 2,748 hengelle, 2,461 miehelle ja 287 naiselle, joten toimisto on voinut tyydyttää 41,1 % työhakemuksista, 44,8 % miesosastolle ja 24,2 % naisosastolla. Työpaikkoja on tarjottu 3,045, josta 430 naisia ja 2,615 mies-osastolla. Niistä tuli täytetyksi 94,1 % miesosastolla ja 67,2 % nais-osastolla. Toimiston on yleensä ollut verrattain helppo saada väkeä tarjottuihin paikkoihin. Karjanhoitopalvelijoita syksyllä ei toimisto voinut hankkia tarpeellista määrää. Muille paikkakunnille on toimisto lähettänyt vuoden kuluessa 190 työnhakijaa, 143 miestä ja 47 naista. Ettei suurempaa määrää ole voitu työnhakijoista maaseuduille sijoittaa, riippuu osiksi matkojen pituudesta ja kaupunkilais- ja maalaisolojen verrattain suuresta erilaisuudesta sekä työväen haluttomuudesta mennä töihin maaseuduille.
